

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIOR CERTIFICATE/ NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

GIREIDI YA 12

TSHIVENDA LUAMBO LWA HAYANI (HL)

BAMMBIRI LA VHURARU (P3)

LARA 2020

MARAGA: 100

TSHIFHINGA: Awara 2½

Bammbiri ili li na masiatari a 7.

NDAELA NA MAFHUNGOTHANGELI

1. Hełi bammbiri li na KHETHEKANYO MBILI:

(50)

KHETHEKANYO YA A: Maanea
 KHETHEKANYO YA B: Zwibveledzwa zwa Vhudavhidzani (2 x 25) (50)
2. Ni lavhelelwa u fhindula mbudziso NTHIHI kha KHETHEKANYO YA A,
 na MBILI kha KHETHEKANYO YA B.
3. Nwalani nga luambo lune na khou lingwa khalwo.
4. Thomani KHETHEKANYO IŃWE na IŃWE kha siatari ŁISWA.
5. Ni fanela u pulana (sa tsumbo ni tshi shumisa mapa wa muhumbulo/nyolo/tshati ya nyelelo/maipfi a re khii), u vhalulula na u sedzulusa mushumo wañu. Pulane i fanela u RANGELA phindulo yanu.
6. Vhupulani hothe vhu fanela u sumbedzwa zwi khagala. Ni tsivhudzwa uri ni tale mutalo wo budaho vhukati ha vhupulani hothe.
7. Ni tsivhudzwa nga ndila yo khwathisedzwaho vhukuma u shumisa tshifhinga tshañu nga ndila i tevhelaho:

(2 x 35) 70

KHETHEKANYO YA A: U ya kha minetse ya 80
 KHETHEKANYO YA B: U ya kha minetse ya (2 x 35) 70
8. Nomborani phindulo dzanu zwi tshi anana na kunomborelwwe kwa mbudziso kwo shumiswaho kha ili bammbiri la mbudziso.
9. Thoho i songo dzhielwa nthä musi ni tshi vhala tshivhalo tsha maipfi.
10. Nwalani nga vhudele, nahone zwi no vhalea.

KHETHEKANYO YA A: MAANEA**MBUDZISO YA 1**

Fhindulani mbudziso NTHIHI fhedzi kha dza malo dzi tevhelaho. Vhulapfu ha phindulo yanu vhu vhe maipfi a u bva kha a 400 u swika kha a 450. Nwalani NOMBORO na THOHO ya maanea e na nanga.

1.1	Ndo mu hangwela naho ...	[50]
1.2	Maanda nga u pfana ndi mutheo wa lushaka.	[50]
1.3	Nwalani maanea ane a fhela nga maipfi a tevhelaho: '... nangoho ndo tenda uri khokhonya i la maanda ayo.'	[50]
1.4	Mudagasi tshililelwa nga vhothe, tshili tsha vha sa londi.	[50]
1.5	Mulomo, thandululo ya u swimana. Ni nga nwala ni tshi ima na, kana na hanedzana na thoho.	[50]
1.6	Zwifanyiso zwi tevhelaho zwi nga tokonya kana zwa vusa zwipfi zwanu, kana zwa dzikusa kuvhonele kwanu kwa zwithu. Qinangeleni tshifanyiso ni kone u nwala maanea. Nwalani nomboro ya mbudziso ye na nanga (1.6.1, 1.6.2 kana 1.6.3), ni kone-ha u nea maanea anu thoho yo teaho.	

PFESESANI: Hu tea u vha na vhutumani vhu re khagala vhukati ha maanea anu na tshifanyiso tshe na nanga.

1.6.1

[Tshi bva kha www.google.images]

[50]

1.6.2

[Tshi bva kha www.google.images]

[50]

1.6.3

[Tshi bva kha www.google.images]

[50]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA A:

50

KHETHEKANYO YA B: ZWIBVELEDZWA ZWA VHUDAVHIDZANI**MBUDZISO YA 2**

- Fhindulani mbudziso MBILI kha thoho dici tevhelaho.
- Vhulapfu ha mutumbu wa phindulo yañu vhu tea u vha maipfi a u bva kha a 180 u swika kha a 200.
- Dzhielani nzhele zwi tevhelaho:
 - Vha tanganedzaho mafhuno, redzhistoria, thouni na tshitaela.
 - Munanguludzo wa maipfi na tshivhumbeo tsha luambo.
 - Nwalani NOMBORO na THOHO ya tshibveledzwa tshe na nanga, sa 2.2 NGANEAVHUTSHILO YA MUFU.

2.1 VHURIFHI HA TSHISHAKA/INIFOMALA

Vhumatshelo hañu vhu zwandani zwa malume añu vhunga vhe vhone vha ni itelaho tshumelo dzothe afho tshikoloni. Ano mađuvha malume añu vha vhonala vhe muthu ane a vha na mbilaelo malugana na zwiitwana zwañu afho tshikoloni. Zwiitwana izwi zwi sumbedza hu si na nyandano vhukati hañu na vhagudisi zwine zwa nga fhedza zwo thithisa kushumele kwañu afho tshikoloni tshirena dzhena khatsho.

Inwi vha ñiwaleleni luñwalo ni tshi khou vha talutshedza zwo bvelelaho, khathihi na u vha fhulufhedzisa maga a u ñibvisa kha mikhwa iyo i songo daho.

[25]

2.2 NGANEAVHUTSHILO YA MUFU

Inwi ni Muriwaleli wa Khorombusi ya Vhadzulapo. Zwino Mudzulatshindulo wayo we na vha ni tshi shumisana zwavhudzi nae, o lovha. Vha lushaka vha ñivha e inwi ane na mu ñivhesa vhunga no aluwa nothe.

Inwi ñwalani nganeavhutshilo yawe ine na ño i vhala nga ñuvha la mbulungo.

[25]

2.3 ADZHENDA NA MAAMBIWA A MUTANGANO

Khorombusi ya Tshikolo tsha Vhurumelwa yo fara mu^htangano malugana na nzudzanyo ya fhungo la u vusuludza tshikolo tsho vhaiswaho nga dumbumazwikule le la vha hone. Afho fhasi no netshedzwa adzhenda ya mutangano uyo. I sedzuluseni nga vhuronwane uri ni do kona u fhindula mbudziso yo disendekaho khayo.

ADZHENDA YA MUTANGANO

1. U vula
2. U tanganedza vhathu
3. Vhathu vho daho na vho kundelwaho
4. U vhalwa ha maambiwa a mutangano wo fhiraho
5. U tanganedzwa ha maambiwa
6. A bvaho kha maambiwa
7. Maambiwa a duvha
 - 7.1
 - 7.2
 - 7.3
 - 7.4
 - 7.5
8. Ala na ala
9. Datumu ya mutangano u daho
10. U vala.

Kopololani adzhenda ya mu^htangano yo netshedzwaho afho nthu. Ni lavhelelwa u disikela tshipida tsha maambiwa a duvha (7.1–7.5) tshanu, na konaha u nwala maambiwa a mu^htangano (minetse dza mu^htangano) o fhelelaho.

[25]

2.4 MUFHINDULANO

Nga hone vhufuwafuwa hanu, ni na mmbwa yanu Tshama^ho ye na i fuwa afho hayani. Linwe duvha Tshama^ho yo tswa makumba a khuhu dza mudzulatsini wanu. Zwenezwi zwiito zwa mmbwa yanu zwo ita uri muhura/mudzulatsini wanu a de mudini wa hanu o halifha vhukuma.

Inwi nwali mufhindulano we wa vha hone vhukati hanu na mudzulatsini.

[25]

2.5 **RIVTYU**

Inwi ni muňwe wa vhadzudzanyi vha Matambwa a Thelevishini, zwino hu na liňwe ḥa matambwa ḥine ḥa khou tea u tambiwa. Thimu yaňu yo ni humbela uri ni ḥi sedzuluse (rivuwe) ḥi sa athu u yo ḥaniwa.

Inwi nwalani riviyu iyo.

[25]

2.6 **MUVHIGO**

Vhaswa vha muvhunduni wa hanu vha na maitele a songo daho a u ya kiłiniki vha tshi khou ḫilwadza khole. U rali hu u itela u wana philisi uri vha sike ngadzo zwidzidzivhadzi. Vha Muhasho wa zwa Mutakalo vho humbula uri hu vhe na tshivhidzo tsha u amba nga ha ayo maitele mavhi. Inwi sa Mudzulatshidulo wa Khorø ya Vhagudi, tshikolo tsho ni humbela uri ni ye u vha tshipida tsha itsho tshivhidzo.

Nwalani muvhigo une na ḫo do u ḫekedza ḫohoyatshikolo tsha hanu.

[25]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA B:	50
MARAGAGUTÈ:	100